

[Rønholt]

ne, men kun ved at skabe et større udbud af lokale arbejdspladser. Kan ideologiske holdninger til alle disse spørgsmål dæmpes, vil det være muligt at lovgive, så der leves op til disse målsætninger.

Povl Brøndsted (V):

Landbruget forvalter det danske samfunds eneste råstof, nemlig den danske jord. Det er i samfundets interesse, at dette råstof udnyttes til gavn for hele samfundet, at det giver økonomisk afkast til den, der dyrker jorden, og at det behandles ordentligt, så det til stadighed bevarer sin værdi som agerjord. Samtidig er det af almen interesse, at hele udøvelsen af erhvervet foregår i en form, der tager hensyn til de herskende fysiske og etiske normer. At producere fødevarer er en tillidssag.

Gennem århundreder har dansk landbrug under variable former og vilkår løst denne opgave. Danmarks klima har altid været en udfordring ved såvel planteavl som husdyrbrug. Der er nogle, der påstår, at klimaet i virkeligheden forhindrer fødevarerproduktion på disse breddegrader, men det er en udfordring, der har krævet praktisk dygtighed, og viden. Det har også været nødvendigt gennem forskning og forsøg stadig at nå bedre resultater, og det har givet den erfaring og ekspertise, der har placeret dansk landbrug højt blandt verdens fødevarerproducenter. Samtidig har det været en styrkelse af dansk landbrug, at man har forstået at samarbejde om sine produktresultater, og at man har forstået at tilpasse disse samarbejdsformer og deres struktur til skiftende tider og skiftende krav.

Men det er nødvendigt netop med den status, som jorden har, at have en lovgivning, der fastlægger rammer for anvendelsen af jorden og strukturen i landbruget. Denne lovgivning må dels bygge på den eksisterende struktur, dels følge udviklingen og ikke alene have erhvervet, men helheden, hele samfundet, for øje.

Mindstekravet til en landbrugsejendom, der skal danne grundlag for et erhverv, må være en størrelse, der gør den til en arbejdsplads, der kan give en indtjening, der står i forhold til indsatsen. Derfor kan det blive noget meget variabelt: Kald det familiebrug, kald det en bæredygtig enhed, men der skal

være plads til alsidighed i dansk landbrug, så der er valgmuligheder. Man kan ikke sætte arealstørrelse på og sige, at den er den ideelle. Det afhænger af person og produktion.

Forskelligheden er også nødvendig, da der skal være lærepladser, og det forudsætter arbejdsvilkår, der trods naturafhængighed i rytmen er på linje med arbejdsvilkårene i andre lærepladser.

Der skal ikke sigtes mod nedlæggelser, men gives plads for en naturlig udnyttelse og en god jordarrondering. Der skal ikke være forbud mod store produktionsenheder, men tilsigtes balance i den enkelte enhed.

Industrielt landbrug, som vi i de senere år har set eksempler på, tror jeg ikke bliver det almindelige, men stadig væk undtagelsen.

Min nabo, en ung landmand med 150 søer, siger det på denne måde: flere landmænd vil også opdage, at det ikke gælder om at løbe stærkere, men om at få noget med, når man løber – med andre ord, få mere ud af det, vi har. Det tror jeg er indstillingen hos mange af de dygtige yngre landmænd. Den samme landmand med de 150 søer fortæller, at han i 1984–85 havde et regnskabsresultat på 170.000 kr., og han løber, men han har noget med, når han løber.

Det må også indgå i strukturlovgivningen, at landbrugsjorden til tider kan være et spekulationsobjekt, så priserne presses op. Det er et mål for lovgivningen at bevare selvejet, og det forudsætter en prisdæmpende adgangsrret til køb af landbrugsejendom.

Der skal også tages hensyn til det omgivende miljø. Det er ikke nok, at landmanden er sig bevidst som natur- og miljøbeskytter. Lovgivningen skal være så fleksibel, at der er en mulighed også for at få tillægsjord, så det passer til bedriften, når der er behov for det. Min nabo siger herom: landmanden er da ikke interesseret i at ødelægge den jord, han skal leve af. Også gødningsforbruget er dalende. Her på gården kontrollerer vi markerne to gange om ugen for at undgå unødvendig gødskning eller sprøjtning. Det er jo dér, vi skal tjene vore penge.

Denne bevidsthed er stor også hos de dygtige landmænd. Strukturpolitikken må ikke modarbejde den ansvarsbevidsthed, som landmanden selv har; det er uheldigt, hvis det føles, som om politikerne modarbejder den miljøfremmende indsats, der gøres af erhvervet selv.